UDK 811.163.6'42:050
Nina Novak
Filozofska fakulteta v Ljubljani
Lara Godec[1]
Ljubljana

FORMALNE LASTNOSTI RAZPRAVNIH BESEDIL V *SLAVISTIČNI REVIJI* (1991–2002)

V razpravi je analiziranih 12 letnikov Slavistične revije, ki so izhajali med letoma 1991 in 2002. Poleg statističnih podatkov, kot so število jezikoslovnih in literarnovednih razprav, delitev avtorjev na domače in tuje, tipi opomb, seznami navedenk, jezik povzetkov, delitev nerazpravnega dela revije, razprava prinaša tudi podrobnejšo vsebinsko analizo izvlečkov in tipologijo le-teh.

The article analyzes 12 volumes of *Slavistična revija*, published between 1991 and 2002. In addition to statistical data, such as the number of linguistic and literary articles, classification of authors into Slovene and foreign, the types of footnotes, reference lists, the language of summaries, the division of the part of the journal dedicated to writing other than articles – the article also provides a more detailed content analysis of abstracts and their typology.

Ključne besede: razpravno besedilo, povzetek, navedenka, tipologija opomb, tipologija izvlečkov
Key words: expository prose, summary, reference, typology of footnotes, typology of abstracts

1 Uvod

Slavistično revijo (SR) izdaja Slavistično društvo Slovenije od leta 1948. Objavljeni prispevki niso omejeni zgolj na slovensko jezikovno področje, temveč pokrivajo, kakor nakazuje že sámo ime revije, celotno področje slovanskega govornega področja, čeprav je opaznejši poudarek na slovenskem jeziku in literaturi.

Statistična in vsebinska analiza Slavistične revije od 1991 do 2002 je prinesla zanimiva spoznanja. Začetnim ugotovitvam, ki temeljijo predvsem na statističnih podatkih (število in obseg strani jezikoslovnih in literarnovednih razprav, natančnejša določitev teme razprav, avtorji razprav, kdaj se začno v razpravah pojavljati ključne besede, kateri tipi opomb prevladujejo, kako avtorji navajajo literaturo, v katerih jezikih so napi-

[1] Prispevek je bil pripravljen na podlagi seminarskih nalog, nastalih v okviru podiplomskega predmeta Metodologija jezikoslovnega raziskovanja pod mentorstvom red. prof. dr. Ade Vidovič Muha. Poleg navedenih avtoric so pri pripravi prispevka sodelovale še Tanja Fajfar, Tatjana Jamnik in Mateja Jemec, podatki za Slavistično revijo iz letnika 1997 in 1998 pa so bili pridobljeni iz seminarske naloge Tamare Kaluža z njenim dovoljenjem.

sani povzetki in njihove značilnosti ter kaj je značilno za nerazpravni del SR), sledi podrobnejša tipologija izvlečkov.[2]

2 Analiza prispevkov v SR

2.1 Razpravni del

2.1.1 Število in obseg razprav

V SR so objavljeni literarnovedni in jezikoslovni prispevki. Obseg posamezne številke glede števila razprav in števila strani ni natančno določen. Uredništvo teži k izenačenemu razmerju med razpravami: literarnovedni razpravi naj bi sledila jezikoslovna[3] in obratno, rezultati pa kažejo, da ni vedno tako. V SR 1/1992, v manj obsežnih številkah SR 1993 in 1994 ter SR 1999 je to načelo sicer dosledno upoštevano, v SR 3/1991 pa se npr. nakopičijo jezikoslovni prispevki, v naslednji številki istega leta je samo ena jezikoslovna razprava in kar pet literarnovednih. Načelo je porušeno tudi v SR 2000. Število razprav in njihov številčni obseg v vseh letnikih SR od 1991 do 2002 sta prikazana v Tabeli in Grafu 1. Upoštevane so samo redne številke SR, ki ne odstopajo od koncepta, izvzete so posebne številke in zborniki.[4]

Iz Tabele 1 se da razbrati število literarnovednih oz. jezikoslovnih razprav in število vseh razprav v posameznem letniku SR, njihov številčni obseg in izraženost v odstotkih. Grafa nazorneje prikažeta razmerje med literarnovednimi in jezikoslovnimi razpravami.

Primerjava pokaže, da jezikoslovne razprave prevladujejo (v povprečju za 14 %) kar v 7 letnikih SR, le v letniku 1999 je število povsem izenačeno. Zanimivo je pred-

---

[2] V sekundarno besedilo poleg izvlečka/sinopsisa uvrščamo še ključne besede, opombe, povzetek ter navedenke/reference, s katerimi se avtor sklicuje na druge razprave iz istega področja.

Stylistika současné češtiny obravnava zgradbo (zapisanih) znanstvenih besedil v dveh smereh: horizontalni in vertikalni (Čechová idr. 1997: 152–153; prim. tudi ESČ: 102). V horizontalni, linearni smeri je za tovrstna besedila značilen (opisni) naslov, besedilo pa je jasno členjeno na (a) (splošnejši) uvod, ki ima nalogo zbuditi bralčevo zanimanje, (b) jedro, v katerem avtor razčlenjuje določen problem in ki je še dalje notranje razčlenjeno v obliki strogo enotematskih poglavij, ter (c) zaključek/sklep, v katerem so povzete ugotovitve raziskave. Z vidika vertikalne členitve, pri kateri gre za hierarhizacijo informacij glede na njihovo sporočilno težo, pa členimo znanstveno besedilo na glavno, temeljno besedilo in t. i. dopolnilno oz. sekundarno besedilo. Glavno besedilo je poleg tega glede na sporočilnost informacij lahko členjeno še grafično (z različnimi tipi pisave) na sporočilno bistveno, glavno in stransko, manj pomembno besedilo.

Da bi bilo tudi daljše besedilo pregledno, se danes v zapisanem strokovnem besedilu pogosto uporabljajo še druga sredstva, ki bralcu olajšajo orientacijo v besedilu: vmesni naslovi, zapisi ob robu, kazalke in stvarni seznami. Razen tega se v znanstvenih besedilih jezikovna sredstva sporočanja prepletajo s sredstvi iz drugih kodov. Prav nič neobičajna ni uporaba shem, načrtov, ilustracij, ki niso le umetniško dopolnilo besedila, temveč integralni del sporočila razprave (prim. npr. članke P. Jakopina o računalniški obdelavi jezikovnih podatkov. Gre za članka Ali so rojstna imena krajša od drugih samostalnikov?, *SR* 44/2 (1996), 193–200, in Nekaj številk iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika, *SR* 43/3 (1995), 267–310).

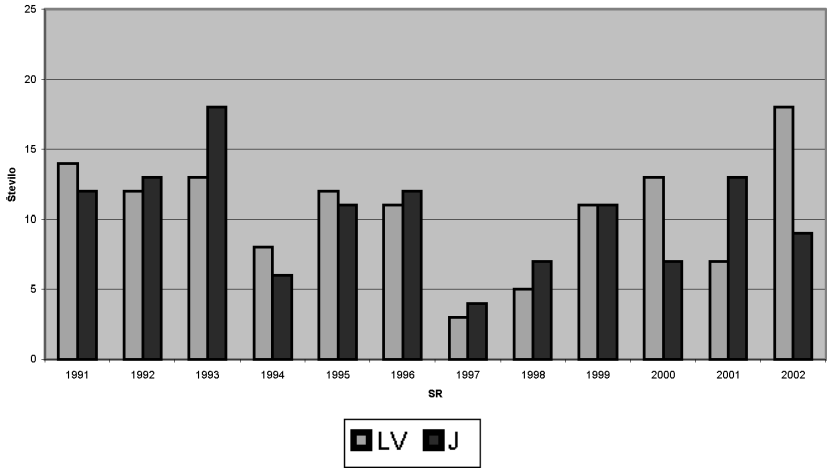
[3] V obsežnejših številkah SR 1993 in 1994 je literarni del od jezikoslovnega ločen celo s posebno stranjo, česar v SR 1991 in 1992 še ni.

[4] Leta 1993 je v okviru SR izšla posebna številka Bibliografija XXVI–XL, 1978–1992, ki ima tudi svoje številčenje strani, leta 1994 je izšla dvojna številka SR, zbornik Obdobja oz. Ramovšev zbornik, leta 1997 sta 1. in 2. številka jubilejni zbornik, posvečen sedemdesetletnici prof. Franca Zadravca, leto kasneje pa obsegata prvi dve številki Zbornik slovenskih prispevkov za XII. Mednarodni slavistični kongres.

Tabela 1: Število in obseg razprav v SR 1991–2002.

	LV				J				LV + J			
	Število	%	Strani	%	Število	%	Strani	%	Število	%	Strani	%
1991	14	53,85	220	54,46	12	46,15	184	45,54	26	100	404	100
1992	12	48	217	52,93	13	52	193	47,07	25	100	410	100
1993	13	41,94	201	44,18	18	58,06	254	55,82	31	100	455	100
1994[5]	8	57,14	134	49,63	6	42,86	136	50,37	14	100	270	100
1995	12	52,17	176	45,95	11	47,83	207	54,05	23	100	383	100
1996	11	47,83	205	57,26	12	52,17	153	42,74	23	100	358	100
1997	3	42,86	56	44,8	4	57,14	69	55,2	7	100	125	100
1998	5	41,67	77	37,75	7	58,33	127	62,25	12	100	204	100
1999	11	50	198	49,75	11	50	200	50,25	22	100	398	100
2000	13	65	240	65,22	7	35	128	34,78	20	100	368	100
2001	7	35	104	32,3	13	65	218	67,7	20	100	322	100
2002	18	66,67	259	62,86	9	33,34	153	37,14	27	100	412	100

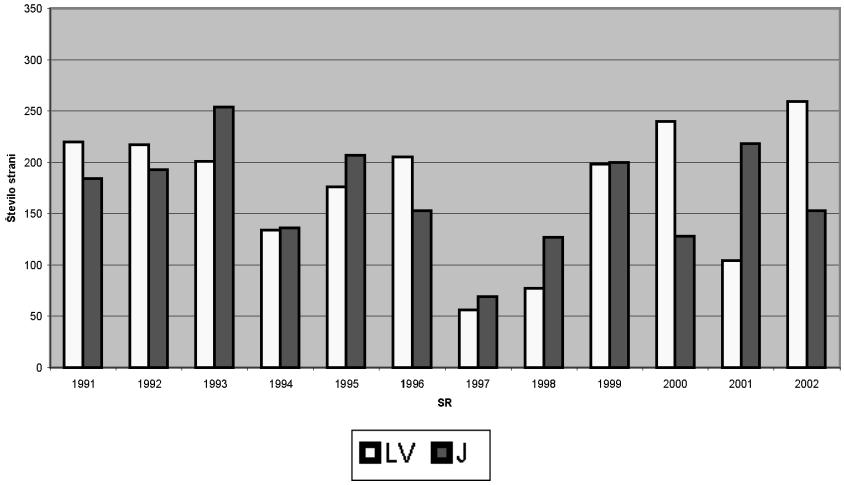
vsem razmerje v zadnjih treh letih, kjer opazimo izrazito odstopanje v korist enega oz. drugega tematskega področja. Tako v letih 2000 in 2002[6] prevladujejo literarnovedne razprave, v letu 2001 pa jezikoslovne. Mogoče to že nakazuje spremembo koncepta SR v smeri tematske obarvanosti posamezne številke. Tako naj bi ena številka vsebovala samo literarnovedne prispevke, naslednja samo jezikoslovne.

Graf 1: Število razprav glede na tematsko področje v SR 1991–2002.

[5] Upoštevani sta samo 1. in 4. številka letnika, kajti v 3. in 4. številki SR 1994 je objavljen Ramovšev zbornik.

[6] V četrti številki SR 2002 so objavljene samo literarnovedne razprave (nobene jezikoslovne), kar najbrž kaže na nov koncept SR (ob posebnih priložnostih naj bi po napovedi uredniškega odbora v bodoče izhajale tematske jezikoslovne oz. literarnovedne številke).

Graf 2: Številčni obseg razprav glede na tematsko področje v SR 1991–2002.

Številčni obseg razprav razmerje med literarnovednimi in jezikoslovnimi razpravami bolj izenači, kljub vsemu prevladujejo jezikoslovni prispevki, ki v sedmih primerih presegajo število strani literarnovednih razprav, le-te so v prednosti štirikrat. V SR 1999 sta tako število razprav kot njihov številčni obseg izenačena, kar predstavlja idealno uresničitev koncepta SR.

2.1.2 Tematsko področje razprav

Literarnovedno in jezikoslovno področje razprav smo poskušale razdeliti podrobneje. Največ jezikoslovnih razprav je posvečenih sodobnemu knjižnemu jeziku in zgodovini, preostale teme so še dialektologija, etimologija, slovaropisje, računalniška obdelava jezikovnih podatkov, slovanski jeziki in primerjalno jezikoslovje. Teme literarnovednih razprav so predvsem različna obdobja slovenske književnosti, tipologija in literarna teorija ter svetovna književnost, prevodi in recepcija književnih del.

2.1.3 Avtorji

Pri pregledu smo ugotovile, da so večino razprav napisali Slovenci, ki delujejo na različnih slovenskih ustanovah (npr. na Filozofski fakulteti v Ljubljani, SAZU-ju, Pedagoški fakulteti v Mariboru, Fakulteti za družbene vede). Nekaj razprav so napisali avtorji, delujoči na tujih univerzah, med prispevki najdemo še prevode in razprave v tujih jezikih, npr. v drugih slovanskih jezikih, nemščini in angleščini. Pri prevodih sta navedena ime prevajalca in jezik, iz katerega je prispevek preveden. Zanimiv je primer, ko je slovenski avtor objavil prispevek v tujem jeziku: Aleksander Skaza v ruščini.

2.1.4 Ključne besede

Z letnikom 2001 se kot del sekundarnega besedila pojavijo tudi ključne besede v slovenščini in angleščini, ki sledijo izvlečku, in predstavljajo del sekundarnega besedila. Pogosto je v ključnih besedah ob obravnavani tematiki navedeno tudi širše področje razprave. Število ključnih besed se giblje od 2 do 9, predpisano število je od 3 do 5.

2.1.5 Opombe

Del sekundarnega besedila so tudi opombe. Pri analizi le-teh smo upoštevale vsebinsko delitev opomb pri Jakop (2001).[7] V literarnovednih razpravah prevladujejo sklicevalne opombe, le-tem sledijo usmerjevalne, v manjši meri se pojavljajo tudi pojasnjevalne. Povsem drugače je v jezikoslovnih razpravah, kjer prevladuje mnenjski tip opomb, predvsem pojasnjevalne opombe, manj je usmerjevalnih in sklicevalnih. Veliko opomb je mešanih ali sestavljenih, kar pomeni, da se v njih prepleta več tipov opomb.[8] V razpravah, kjer se avtorji na strokovno besedilo sklicujejo v obliki kratkih navedenk v tekočem besedilu, je obvestilnih opomb razumljivo zelo malo. Nasploh se v literarnovednih razpravah pojavlja več opomb, obratno je le v SR 1994 in 1999. Po številu opomb izstopa prevod iz slovaščine,[9] dvanajst strani dolga literarnovedna razprava s kar 92 opombami. Le-te je napisal prevajalec, vsebujejo pa biografske podatke in druga pojasnila o slovaških književnikih, ki so omenjeni v razpravi. Glede na obsežnost opomb, predstavljajo namreč tretjino besedila, je smiselno vprašanje, zakaj prevajalec Andrej Rozman ni naveden kot soavtor. Drugo skrajnost predstavljajo razprave brez opomb.[10]

2.1.6 Navedenke

Literatura, na katero se avtorji sklicujejo, se lahko navaja v opombah pod črto ali v oklepaju v tekočem besedilu. V slednjem primeru mora biti na koncu razprave seznam navedenk.[11] Seznami so različno poimenovani, od seznamov literature, navedenk, virov, slovarjev, gradiva, bibliografije, odnosnic, referenc, literature in virov, virov in navedenk do navedenk in slovarjev. Pri večini razprav je poimenovanje seznamov upravičeno in ustrezno, vendar ne pri vseh. Poimenovanje seznamov bi moralo biti bolj poenoteno, npr. ali seznam navedenk ali seznam literature za dela, na katera se avtorji med tekočim besedilom sklicujejo, in seznam virov za tista dela, ki so avtorjem

---

[7] N. Jakop (2001) deli opombe na obvestilne in mnenjske, prve nato še na sklicevalne, usmerjevalne in citatne, slednje pa na pojasnjevalne, vrednotenjske, terminološke, opozorilne, utemeljevalne in problemske.

[8] V takih primerih smo vrsto opombe določile glede na prevladujoči tip opombe.

[9] Peter Zajac, Težnje v slovaški književnosti na koncu 20. stoletja, *SR* 50/4 (2002), 461–474.

[10] Zelo malo (ali nič) opomb imajo npr. razprave Franca Zadravca. Brez opomb je npr. tudi razprava Tatjane Srebot Rejec: Še o fonemu /v/ in njegovih alofonih (*SR* 48/1 (2000), 41–54). Nasploh se kaže, da je število opomb v razpravi v precejšnji meri odvisno od avtorjevega osebnega sloga.

[11] Nekatere razprave so opremljene tudi s tabelami, grafi, shemami, preglednicami, fotografijami in slikami, ki se pojavljajo med samim besedilom ali pred seznamom navajane literature.

služila za analizo oz. pridobivanje gradiva. V nekaterih primerih so dela, ki so služila za analizo, neustrezno navedena kot literatura namesto kot viri,[12] včasih pa bi bilo nekatera dela, navedena kot vire, ustrezneje navesti kot literaturo.[13]

2.1.7 Povzetki

Razprave v slovenščini imajo povzetek[14] v tujem jeziku, razprave, napisane v tujem jeziku, upoštevajoč Navodila avtorjem,[15] bi morale imeti povzetek v slovenščini, vendar je to pravilo nekajkrat kršeno.[16] Povzetki so največkrat v angleškem in nemškem jeziku (v SR 1999 ima kar 90 % jezikoslovnih razprav povzetek v angleščini, naslednje leto pa že vse razprave), pojavijo se tudi v italijanskem, francoskem, ruskem, madžarskem, poljskem, srbskem oz. hrvaškem, češkem in slovenskem. Prevlada angleškega jezika je razumljiva, saj je angleščina nedvomno vodilni svetovni jezik. Povzetki v ostalih tujih jezikih so posledica avtorjevega znanja tujih jezikov, okolja, v katerem živi (npr. Miran Košuta iz Trsta je napisal povzetek v italijanščini),[17] izvora/narodnosti (Istvan Lukacs v madžarščini),[18] ukvarjanja z določenim področjem/temo prispevka (Tone Perčič je razpravo o Danteju kot italijanskem pesniku zaključil s povzetkom v italijanščini).[19]

Dolžina povzetkov je predpisana na notranji strani zadnje platnice revije. Povzetki naj ne bi bili daljši od dveh strani.[20] Večina avtorjev se drži predpisane dolžine, kar nekaj pa jih izstopa.[21] V nekaterih primerih, pri čemer izstopajo tuji avtorji, se deli izvlečkov ali izvlečki v celoti dobesedno ponovijo.[22] Povzetki so členjeni na odstavke, številčenje je prej izjema kot pravilo. Pojavijo se tudi daljši enoodstavčni povzetki, ki so preobsežni za normalno sledenje, saj vključujejo tako izhodišča kot več izsledkov.[23]

---

[12] Barbara Simoniti, Guliverjeva potovanja v prevodu Izidorja Cankarja, *SR* 39/3 (1991), 327–345.

[13] Sorin Paliga, Ali obstajajo »urbske« prvine v slovanskih jezikih?, *SR* 40/3 (1992), 309–313.

[14] Večina razprav ima povzetke, najdejo se tudi izjeme, npr. razprava Jožeta Toporišiča Tipološka oznaka (sodobnega) slovenskega knjižnega jezika (*SR* 40/1 (1992), 5–18) nima povzetka, ker se nadaljuje v naslednji številki revije, brez povzetka je npr. tudi razprava Jureta Zupana Problemi in nekaj rešitev računalniških obdelav slovenskih besedil (*SR* 47/3 (1999), 277–296).

[15] »V neslovenščini napisane razprave imajo povzetek v slovenščini.« (Navodila avtorjem, *SR* 39/2 (1991), 269).

[16] Npr. razpravi Zorana Milutinovića Šta je legendarno u Legendi o svetom Čeu v *SR* 40/1 (1992), 19–29, in Stanimira Rakića Vrste sufiksa i pravilo akcenta u srpskohrvatskom jeziku v *SR* 40/2 (1992), 197–207.

[17] Miran Košuta, Bartolova dramatika, *SR* 40/3 (1992), 255–268.

[18] Istvan Lukacs, Recepcija madžarske književnosti v Sloveniji v 20. stoletju, *SR* 39/1 (1991), 71–83.

[19] Tone Perčič, Recepcija Danteja v prvi polovici 20. stoletja na Slovenskem, *SR* 39/1 (1991), 29–52.

[20] Gre za normirano stran avtorske pole in ne stran v reviji.

[21] Npr. Igor Grdina v članku Začetki slovenske književnosti, *SR* 41/1, 77–129, kjer povzetek zavzema kar tri strani v reviji.

[22] Primer povzetka, v katerem je prepisana prva poved izvlečka, je v članku Marka Juvana Pesmi v stereofoniji: skica za medbesedilne figure, *SR* 40/1 (1992), 59. V celoti prepisan izvleček pa se pojavi npr. v povzetku članka Jožeta Toporišiča Jezikoslovna teorija Matije Čopa v slovenski abecedni vojni, *SR* 39/4 (1991), 473.

[23] Npr. France Bernik, Književnost slovenske moderne v evropskem kontekstu, *SR* 41/1 (1993), 13–24. Nemški povzetek je oblikovan v enem odstavku, čeprav govori o več vplivih na slovensko književnost v tem času.

2.2 Nerazpravni del

V SR niso objavljene samo razprave, ampak tudi drugi prispevki, uvrščeni v razdelek Ocene – Zapiski – Poročila – Gradivo. Ocene lahko natančno opredelimo, saj gre za prispevke, ki ocenjujejo eno od izdanih publikacij, ki jo je uredništvo prejelo v oceno. Poročila so prispevki, ki poročajo o dogodkih, simpozijih, srečanjih. Zapiski so prispevki ob obletnicah ali smrti jezikoslovnih in literarnovednih znanstvenikov, ki so včasih objavljeni na začetku SR, v uvodu, še pred razpravnim delom, čeprav bi jih lahko uvrstili tudi med poročila o ljudeh. Gradivo je še neobjavljena korespondenca, bibliografije in gradivo npr. v smislu zbranih slovenskih toponimov.[24] Prispevki, objavljeni v t. i. nerazpravnem delu, so krajši od razprav, načeloma so brez izvlečkov, opomb in povzetkov.[25] Nekateri imajo sicer tudi opombe, vendar so le-te maloštevilne in sklicevalne, označene s številko ali samo z zvezdico. V nerazpravnem delu so objavljene tudi polemike, ki jih izzovejo posamezni članki. Prav tako je ta del SR namenjen popravkom ali dopolnilom prispevkov, objavljenih v prejšnjih številkah. Pri nerazpravnem delu se pojavi problem definiranja prispevkov (gre za poročilo ali zapisek?) in uvrščanja prispevkov, kajti nekateri članki so sorazmerno dolgi, imajo opombe in celo povzetek, poleg tega prinašajo tudi nove ugotovitve, zato bi jih bilo smiselno uvrstiti med razprave.[26]

3 Analiza izvlečkov

3.1 Izvleček

SSKJ (1994) definira izvleček kot »kratko vsebino, povzetek«, v Slovarju tujk (Verbinc 1994) pa je sinopsis ali izvleček razložen kot »kratek, strnjen pregled ali povzetek«. Obe razlagi povezujeta izvleček s povzetkom[27] – ki je v SSKJ razložen kot »glavne, bistvene misli zapisanega sporočila«, v Slovarju tujk pa kot »kratek posnetek oziroma kratek, strnjen, zgoščen pregled glavnih misli iz knjige ali govora«.

Toporišič (1992: 271) razlaga izvleček natančneje in neodvisno od povzetka: »Sinopsis je pet do osem vrst dolgo besedilo takoj za naslovom (zlasti pri znanstvenih razpravah). V njem je podana rešitev obravnavanega vprašanja (ne pa tudi tvarina obravnave).«

---

[24] Primer gradiva sta prispevka Petra Svetine, objavljena v SR 2002. Prvi (Starejši slovenski tiski v Kraljevi knjižnici v Kopenhagnu, *SR* 50/2 (2002), 281–285) poroča o starejših slovenskih tiskih v kraljevi knjižnici v Kopenhagnu, pri čemer je gradivo v celoti podano, v drugem (Japljevi prevodi Hagedorna in Popa, *SR* 50/1 (2002), 123–129) pa so objavljeni in predstavljeni Japljevi prevodi Hagedorna in Popa.

[25] Prispevek Metke Furlan Od izvora do etimologije besed (*SR* 39/2 (1991), 253–258), objavljen v nerazpravnem delu, ima povzetek v nemščini.

[26] Npr. prispevek Slovenščina kot drugi/tuji jezik: zgodovina avtorice Jane Zemljarič Miklavčič (*SR* 47/2 (1999), 245–260) je dolg 15 strani, ima 25 opomb in prinaša nove ugotovitve, zato bi ga bilo smiselno uvrstiti med razprave. Enako velja za članka Leszeka Moszynskega Izbrana vprašanja staropoljske in staroslovenske leksikografije (*SR* 47/1 (1999), 109–121) in Mojce Smolej Polskie partykuły Macijeja Grochowskega in nemško-francoski slovar Les invariables difficiles (*SR* 47/3 (1999), 369–379).

[27] Pri navajanju tovrstnih definicij izvlečka se upoštevajo opredelitve, ki se nanašajo na povzetek.

Definicija N. Logar in T. Verovnik (2001: 24) opredeli, kaj v razmerju do vsebine diplomske naloge sodi v izvleček.

> Izvleček je kratka, zgoščena predstavitev vsebine naloge brez pojasnjevanj in kritičnih osvetlitev. Nekateri vanj uvrščajo tudi rezultate oz. konkretne izsledke, zaključke dela (sklepe) in smernice za nadaljnje raziskave, ker pa je na le-teh poudarek v povzetku dela, se zdi smiselneje, da se v izvlečku predstavi le namen in raziskovalno področje, morda tudi metode. Obsega naj 600 znakov oz. ne več kot pol strani.

3.2 Izvlečki v Slavistični reviji

Izvlečki razprav so v Navodilih avtorjem (SR 50 (2002, platnice)) omejeni samo po dolžini – obsegali naj bi od pet do osem vrstic – vsebinsko pa niso opredeljeni. So samostojna enota razprave, nahajajo se na začetku, za naslovom, od splošnih definicij izvlečkov v SSKJ in Slovarju tujk pa odstopajo v tem, da so neodvisni od povzetka, ki se nahaja na koncu razprave.

V raziskavi smo želele ugotoviti značilnosti izvlečkov jezikoslovnih in literarnovednih razprav, objavljenih v SR, in ali v njih prevladujejo elementi, ki bralca motivirajo za nadaljnje branje razprave.

3.3 Tipologija izvlečkov

V raziskavi je bilo analiziranih 250 izvlečkov literarnovednih in jezikoslovnih razprav. Izvlečki, objavljeni v SR, s svojimi značilnostmi najbolj ustrezajo definiciji, ki jo navajata Logar in Verovnik (2001), s tem da velikokrat navajajo tudi izsledke, rezultate, dognanja in zaključke, za katere omenjeni avtorici menita, da jih je bolje vključiti v povzetek.[28]

Izvlečki se med seboj razlikujejo – glede na vlogo, namen, ki ga imajo v okviru razprave, in v njih navedene informacije ločimo 3 tipe:

- problemsko-predstavitveni izvlečki,
- povzemalni izvlečki,
- mešani izvlečki.

3.3.1 Problemsko-predstavitveni izvlečki

Problemsko-predstavitveni izvlečki širše pojasnjujejo in interpretirajo naslov, prinašajo več informacij o temi, namenu, metodah razprave, pogosto so v njih navedeni tudi izsledki, rezultati in zaključki.[29] Osredotočajo se na novosti in posebnosti, ki jih prinaša razprava, avtorjeva izhodišča, predvidevanja in stališča. Pogosto vsebujejo enake informacije kot povzetki, vendar se od njih razlikujejo po dolžini/obsegu, zato so in-

[28] Odstope je mogoče pripisati razlikam med izvlečki diplomskih nalog, na katere se nanaša omenjena definicija, in izvlečki razprav, objavljenih v SR.

[29] Večina informativnih izvlečkov krši priporočilo (Logar in Verovnik 2001: 26), da je izsledke, zaključke dela in smernice za nadaljnje raziskovanje bolj smiselno vključiti v povzetek.

formacije o razpravi podane v skrčeni obliki. Tovrstni izvlečki so kot povzetki povzetkov, izhajajo namreč s stališča, da je bralec, ki bi ga zanimala tematika razprave, na tem področju osnovno izobražen. V problemsko-predstavitvenih izvlečkih prevladuje informativna funkcija – bralca motivirajo za branje članka z informacijami – posredujejo mu, kaj lahko pričakuje od razprave in v čem se le-ta razlikuje od drugih tovrstnih strokovnih objav.

3.3.1.1 Podtipi problemsko-predstavitvenih izvlečkov

Avtorji in avtorice problemsko-predstavitvenih izvlečkov informirajo bralca na več načinov. Glede na vidik, iz katerega izhajajo (iz razprave, avtorja ali obeh), in uporabljena izrazna in navezovalna sredstva, je mogoče ločiti več podtipov tovrstnih izvlečkov:
- izvleček iz razprave (3. os. ednine, brezosebni način opisovanja),
- izvleček iz avtorja (1. os. ednine, 3. os.ednine, 1. os. množine),
- izvleček iz razprave in avtorja.

3.3.1.2 Izvlečki iz razprave

a. V tem podtipu informativnih izvlečkov se uvajalna prvina in navezovalna sredstva nanašajo na razpravo.

Primeri:

USPEŠNOST URESNIČEVANJA TVORČEVEGA NAMENA V ŠESTIH BESEDILNIH VRSTAH

Članek proučuje sredstva in načine prepričljivega nagovora naslovnika v besedilnih vrstah, ki so oblikovane na podlagi teorije govornega dejanja oz. besedilne funkcije.[30]

VEZLJIVOST KOT POMENSKO- IN STRUKTURNOSKLADENJSKI POJAV

Prispevek je predstavitev slovenske vezljivostne teorije. Izdelana tipologija glagolske vezljivosti je hkrati zasnova za izdelavo vezljivostnega slovarja slovenščine.[31]

Razprava prikazuje /…/
Razprava govori /…/
Razprava sistematizira /…/
Članek proučuje /…/
Članek uvršča /…/
Sestavek si prizadeva /…/
Rezultati kažejo /…/
Prispevek ugotavlja /…/
Analiza člankov se osredinja /…/

[30] Sonja Hudej, Uspešnost uresničevanja tvorčevega namena v šestih besedilnih vrstah, *SR* 50/1 (2002), 61.
[31] Andreja Žele, Vezljivost kot pomensko- in strukturnoskladenjski pojav, *SR* 49/3 (2001), 137.

b. Uvajalna prvina se nanaša na razpravo, uporabljen pa je brezosebni način opisovanja.

Primeri:

ХИАЗМ В СТРУКТУРЕ СЛАВЯНСКОЙ ФРАЗЫ ФУНКЦИИ И СЛЕДСТВИЯ

V prispevku je obravnavan hiazem, tj. skladenjska zamenjava tipa Človek ne živi samo zato, da bi jedel, ampak je zato, da bi živel, pogost v besednih zvezah, pregovorih itd. Raziskane so nekatere posledice hiazma, npr. rahljanje povetzav med določenimi skladenjskimi položaji in pomenskimi lastnostmi besed. Ob zgledih hiazma na nekaterih slovanskih jezikih (ruščini, bolgarščini, poljščini) je ponazarjana odvisnost tega prijema v jezikovnih zakonitostih posameznih jezikov (besedni red, obstajanje sklonov itd.).[32]

V razpravi se ugotavlja /…/
V sestavku so prikazani /…/
V prispevku je obravnavan /…/
V prispevku je predstavljena /…/
Pričujoči članek je poskus /…/
Prispevek je predstavitev /…/
Namen raziskave je predstaviti /…/
*Gre za /…/
*Ponazorjena so načela in postopki /…/
*Predstavljen je /…/[33]
*Navedena je /…/
Opozorjeno je /…/

3.3.1.3 Izvlečki iz avtorja

a. Uvajalna prvina in navezovalna sredstva se nanašajo na avtorja – izražen je v prvi osebi ednine.

Primeri:

TELO KOT KULTURNA VREDNOTA: OPAZKE K ZGODOVINI IDEJE IN IDEJI ZGODOVINE V BAHTINOVIH SPISIH

V članku raziskujem dinamiko Bahtinove ideje človeškega telesa kot kulturne vrednote od eseja *Avtor in junak v estetski dejavnosti* do dela *Françoisa Rabelaisa in ljudske kulture srednjega veka in renesanse*. Skiciram tudi nekatere izmed virov, ki so bili v zvezi z Bahtinovim zanimanjem za ta problem najodločilnejši, in premišljam, kako je Bahtinova obravnava omenjene tematike vplivala na idejo zgodovine v njegovih spisih.[34]

S pregledom slovenskih slovnic predstavljam /…/
V članku raziskujem /…/
V prispevku se lotim /…/

[32] Boris Yu. Norman, Хиазм в струкуре славянкой фразы функции и следствия, *SR* 49/4 (2001), 247.
[33] V primerih, označenih z zvezdico, gre za elipso, izpuščeno je: v razpravi, v članku ipd.
[34] Galin Tihanov, Telo kot kulturna vrednota: opazke k zgodovini ideje in ideji zgodovine v Bahtinovih spisih, *SR* 49/3 (2001), 197.

b. V tem podtipu informativnih izvlečkov se uvajalna prvina in navezovalna sredstva nanašajo na avtorja – izražen je v tretji osebi ednine.[35]

Primeri:
KAKO JE IME METODI?
Avtor razmišlja o lastnem metodološkem profilu, to je literarnovednih postopkih, ki jih je uporabljal od 1980, njihovi utemeljitvi in mestu v slovenski literarni vedi. K literarnemu sistemu pristopa neselektivno ter je naklonjen empiričnim metodam in sodobni tehnologiji.[36]

Avtor se ukvarja, razmišlja /…/
Avtor v svojem prispevku raziskuje /…/
Avtorica skuša v prispevku strniti nekaj misli /…/
Avtorica zagovarja /…/

c. Uvajalna prvina in navezovalna sredstva tega podtipa informativnih izvlečkov se nanašajo na avtorja – izražen je v prvi osebi množine.

Primeri:
ZAČETKI SLOVENSKEGA POROČEVALSTVA: SKLICEVALNI AVTOMATIZMI GLEDE NA NEZANESLJIVOST O DOGODKU
V članku razčlenjujemo, kako se je v zgodovini slovenskih poročevalskih besedil razvijala posebna oblika poročevalske sklicevalnosti, ki izhaja iz okoliščine, da poročevalec ni navzoč ob dogodku ali stanju (D/S), o katerem poroča. Upoštevajoč predhodnike prvega slovenskega dnevnika (Bleiweisove Kmetijske in rokodelske novice in Levstikov Naprej), smo kot temelj analize upoštevali prvi slovenski dnevnik Slovenski narod, primerjalno pa tudi druga dva dnevnika, izhajajoča v 19. stol., Edinost in Slovenca.[37]

V razpravi izhajamo iz stališča /…/
V razpravi odkrivamo /…/
V razpravi razmišljamo /…/
Za središče monografski razpravi smo izbrali /…/
V članku razčlenjujemo /…/
V članku ugotavljamo /…/
*Ukvarjamo se /…/[38]

3.3.1.4 Izvlečki iz avtorja in razprave

V tem podtipu informativnih izvlečkov se pogosto pojavljata dve uvajalni prvini (razprava in avtor) ali pa samo ena od njiju, navezovalna sredstva pa se vedno nanašajo tako na razpravo kot na avtorja. Uporabljena so različna izrazna sredstva.

---

[35] Tovrstne izvlečke so napisali avtorji, ne pa uredništvo, kar bi se dalo sklepati zaradi rabe 3. os ednine.
[36] Miran Hladnik, Kako je ime metodi?, *SR* 49/1 (2001), 1.
[37] Monika Kalin Golob, Začetki slovenskega poročevalstva: sklicevalni avtomatizmi glede na nezanesljivost o dogodku, *SR* 50/3 (2002), 295.
[38] V označenem primeru gre za elipso, izpuščeno je: v razpravi, v članku ipd.

Primer 1:

O PREVODIH HLAPCA JERNEJA IN NJEGOVE PRAVICE: VERSKE PRVINE V ANGLEŠKIH IN RUSKIH RAZLIČICAH

Razprava obravnava dva obstoječa prevoda, in sicer z ozirom na to, kako je v njih zajeto bistveno nasprotje med božjim in posvetnim. Najprej je obravnavana Ohrimenkova različica: le-ta ni prevod Cankarjevega izvirnika, ampak Adamičevega prevoda; izpusti skoraj vse verske prvine iz izvirnika, a je v tem nedosledna. Za analizo so verske prvine iz izvirnika razvrščene v pet kategorij in analiziranih je vseh pet besedil. Med obravnavanimi prevodi se pokažejo občutne razlike. Avtor poda tudi pregled dveh prejšnjih ocen Adamičeve priredbe povesti. Meni, da razlike med ruskimi različicami ustrezajo stopnji sovjetske protiverske propagande v času njihove objave.[39]

Primer 2:

LITERARNO-KULTURNI KODI V PESNIŠKEM JEZIKU NAJNOVEJŠE POLJSKE LIRIKE

Razprava obravnava novejšo poljsko poezijo (iz 90. let prejšnjega stoletja) s stališča njene povezanosti s kodi, ki jih je oblikovala književna tradicija (navezave na slog, oblike in žanre). Avtorica predstavlja načine, na katere so starejši slogi prisotni v sodobni poeziji, in skuša razložiti nenavadni značaj poezije »klasicistov« (neoklasicistov), ki so se v nasprotju z »barbari« obračali k tradiciji in v njej našli jezik, primeren za obravnavo sodobnih tem. [40]

Primer 3:

TEŽNJE V SLOVAŠKI KNJIŽEVNOSTI NA KONCU 20. STOLETJA

Predstavljen je proces reintegracije slovaške književnosti po političnem prelomu leta 1989, njena nova nacionalistična ideologizacija na eni strani in iskanje prostora v individualni osamljenosti na drugi strani. Avtor sledi notranje integracijskemu in medgeneracijskemu prerazporejanju vrednot, ki so ga prinesla devetdeseta leta. V književnosti ni prišlo do epohalnega preloma, ampak samo do premika grudastih slojev. V slovaški književnosti prevladujeta dve liniji: linija upora, ki se kaže v ironični in avtobiografski podobi pri starejši in srednji generaciji, in linija hlada (coolness) v delih mlajših pisateljev.[41]

3.3.2 Tematski izvleček

V tematskih izvlečkih prevladuje poučevalna funkcija – bralca didaktično seznanjajo s širšim raziskovalnim področjem, problemi in temami, obravnavanimi v razpravi. Tovrstni izvlečki ne vsebujejo tipičnih elementov izvlečkov[42] – bralca ne informirajo o

---

[39] Tom Priestly, O prevodih Hlapca Jerneja in njegove pravice: verske prvine v angleških in ruskih različicah, *SR* 49/3 (2001), 163.

[40] Elżbieta Dąbrowska, Literarno-kulturni kodi v pesniškem svetu najnovejše poljske lirike, *SR* 50/4 (2002), 447.

[41] Peter Zajac, Težnje v slovaški književnosti na koncu 20. stoletja, *SR* 50/4 (2002), 461.

[42] Odstopajo od vseh navedenih definicij izvlečkov.

posebnostih in novostih, ki jih prinaša razprava, ne povedo mu, kaj bo dejansko lahko prebral v članku, katere so metode raziskovanja, avtorjeva izhodišča ipd. So popolnoma samostojna besedila, ki bi lahko bila objavljena kjerkoli, saj se ne nanašajo oziroma navezujejo na razpravo ali avtorja. Tudi glede uporabljenih izraznih sredstev so popolnoma nepredvidljivi.

Tematski izvlečki so pogostejši pri razpravah z daljšimi uvodi, v katerih imajo vlogo dodatnega uvoda – bralca skušajo k branju članka pritegniti s temami, problemi in z zanimivostmi širšega raziskovalnega področja razprave.

Nekateri tematski izvlečki, prav tako kot problemsko-predstavitveni, širše pojasnjujejo naslov razprave, od slednjih pa se razlikujejo v tem, da so osredotočeni le na predstavitev vsebine, ki se 'skriva' za naslovom, drugih informacij o razpravi ne podajajo.

Primer 1:

KRIMINALKINA UGANKA

Slovensko kriminalko devetdesetih let lahko glede na način razreševanja identitete uganke, ubesedene v razkrinkovalni pripovedi, delimo na klasično in sodobno kriminalko. »Neklasična« sodobna kriminalka se od klasične razlikuje predvsem v suspenzu, saj v prvi detektiv ne išče več samo »ključev«, zato se problem identitete z zgodbene ravnine prenaša na raven pripovednih postopkov – sodobna kriminalka se ne sprašuje le »kdo je zločinec«, pač pa tudi »kaj je kriminalka«. Čeprav je zločin še vedno temeljni vzvod pripovedi, ga formalni medbesedilni postopki navezovanja na literarno in filmsko kriminalno tradicijo obarvajo ironično ali humorno. Identitetna uganka, iskanje storilca, se je tako v sodobni slovenski kriminalki raztegnila na zasledovanje lastnih (pripovedovalčevih in žanrskih) indicev – njene žanrske razpoke so sodobno slovensko kriminalko prenovile in literarno oplemenitile.[43]

Primer 2:

UKRAJINSKI IN RUSKI JEZIK V UKRAJINI PO DESETIH LETIH NEODVISNOSTI

Čeprav so ob popisu prebivalstva l. 1989 Ukrajinci predstavljali 72,6 % prebivalstva Ukrajine, je le 64 % prebivalstva štelo ukrajinščino za materni jezik in le 43,9 % prebivalstva ji je dajalo prednost pri sporazumevanju pred prestižnejšo ruščino. Medtem je bila razglašena neodvisnost Ukrajine l. 1991, že l. 1989 je bil sprejet zakon o jezikih, l. 1996 pa še ukrajinska ustava, kar vse je spodbujalo uporabo ter utrjevalo pravni status in prestiž ukrajinskega jezika, vendar je po desetih letih moč zaznati le skromne uspehe pri ukrajinizaciji in to samo na področju radijskega in televizijskega oddajanja ter šolskega in predšolskega izobraževanja.[44]

[43] Alojzija Zupan Sosič, Kriminalkina uganka, *SR* 49/1 (2001), 41.

[44] Juliane Besters Dilger, Ukrajinski in ruski jezik v Ukrajini po desetih letih neodvisnosti, *SR* 49/4 (2001), 313.

Primer 3:

TIPOLOŠKA OZNAKA (SODOBNEGA) SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA

Komisija za slovanske knjižne jezike pri Mednarodnem slavističnem komiteju za svetovni slavistični kongres leta 1993 načrtuje knjigo z naslovom *Karakteristika sodobnih slovanskih knjižnih jezikov*. V tem okviru so tudi v oznaki slovenskega knjižnega jezika upoštevani naslednji (za vse jezike skupni) vidiki: 1. razvoj teorije knjižnega jezika (s tipologijo slovanskih knjižnih jezikov), 2. oznaka našega knjižnega jezika sploh in glede na pripadnost k tipu po razvojnih obdobjih, 3. oznaka našega sodobnega jezika posebej, to pa njegove teorije zadnjih 50 do 60 let, njegove socialne zvrstnosti, norme in predpisa, funkcijske zvrstnosti ter razvojnih potekov in teženj.[45]

Primer 4:

PRISPEVEK K MIKROTOPONOMASTIKI TRŽAŠKE OKOLICE

Zasebne listine openskega mogotca Antona Hrovatina (1803–1887) in novejše gradivo omogočajo pregled čez mikrotoponomastiko neposredne tržaške okolice med Rojanom in Opčinami.[46]

Primer 5:

PESMI V STEREOFONIJI: SKICA ZA MEDBESEDILNE FIGURE

Mestovne medbesedilne navezave je mogoče pojmovati tudi kot medbesedilne figure, če prenesemo retorični model čez mejo besedila. Medbesedilne figure so orodja, ki omogočajo bralcu ob besedilnih vzorcih in prvinah evocirati njihove konotacije in implikacije, ki so že formirane v predlogah.[47]

3.3.3 Mešani tip izvlečka

Mešani izvleček združuje elemente problemsko-predstavitvenega in povzemalnega izvlečka. Najpogosteje predstavi širše raziskovalno področje, nato pa doda še nekaj informacij o razpravi, največkrat o namenu raziskave. Povzema izrazna sredstva problemsko-predstavitvenih in povzemalnih izvlečkov.

Primer 1:

RECEPCIJA TREH KRATKIH ZGODB MED BRALCI RAZLIČNIH RAVNI ŠOLANJA

Naše razumevanje pri branju besedila je določeno z najmanj dvema dejavnikoma: na eni strani imamo besedilo, ki posreduje določeno vedenje in usmerja naše razumevanje s svojo strukturo in besedilnimi kodi, na drugi strani pa imamo bralca, ki ni nevtralni pasivni sprejemnik, temveč je družbeno in zgodovinsko določen, branje pa usmerjajo tudi njegove individualne, specifične značilnosti. Namen raziskave je bil

[45] Jože Toporišič, Tipološka oznaka (sodobnega) slovenskega knjižnega jezika, *SR* 40/1 (1992), 5.
[46] Pavle Merku, Prispevek k mikrotoponomastiki tržaške okolice, *SR* 40/1 (1992), 31.
[47] Marko Juvan, Pesmi v stereofoniji: skica za medbesedilne figure, *SR* 40/1 (1992), 43.

ugotoviti razlike in podobnosti v recepciji treh kratkih zgodb med bralci z različnih ravni šolanja in z različnim književnim znanjem, in sicer v odnosu in motivaciji za branje, književnih interesih, všečnosti zgodb, vrednostnih sodbah ter razumevanju in interpretaciji. [48]

Primer 2:

AVTOR IN GLAVNA LITERARNA OSEBA V SLOVENSKEM ROMANU SEDEMDESETIH IN OSEMDESETIH LET 20. STOLETJA

Razprava se posveča problematiki posebnih medsebojnih odnosov v slovenskem romanu 70. in 80. let 20. stoletja. Za romane z močnim avtobiografskim izvirom je skupni in temeljni dejavnik načelna usmerjenost pisateljskih koncepcij umetniških likov k stvarnemu gradivu, povzetem iz resničnega življenja, kar velja tudi za romane, ki nikakor niso napisani na realistični način. Razločne meje med umetniškima likoma avtorja in glavne osebe ni. Avtor in protagonist skoraj v enaki meri izražata svoje razmerje do tiste resničnosti, v kateri je pisatelj moral delati.[49]

Primer 3:

REFERENCA BESEDE BUČA V DALMATINOVI BIBLIJI

Članek se ukvarja z referenco besede buča v Dalmatinovi Bibliji (1584). Po Bezlaju (1976) se beseda nanaša na *Cucurbito pepo*, vendar če rastlino osvetlimo z botaničnega vidika in si besedo buča ogledamo v slovenskih slovarjih ter nekaterih urbarjih, ugotovimo, da Dalmatinova buča ni bila *Cucubita pepo*, ampak *Legenaria siceraria*. Beseda buča bi kot poimenovanje za rastlino mogoče celo izginila, če je ne bi rešilo srečno naključje, saj je prvotno pomensko polje *Legenarie sicerarie* še v pravem času, ko je slednje že začelo bledeti, nadomestila *Cucurbita pepo*, in tako dosledno, da pri geslu buča tako Bezlaj kot Snoj (1997) v svojih etimoloških slovarjih *Legenarie sicerarie* ne omenjata.[50]

Primer 4:

GLAGOLSKE SESTAVLJENKE – NJIHOVA SKLADENJSKA PODSTAVA IN VEZLJIVOSTNE LASTNOSTI

Glagolske sestavljenke kot modifikacijske tvorjenke imajo v svoji skladenjski podstavi glagol s prostim predložnim morfemom; izjema so primeri, ko ti glagoli izražajo samo faznost dejanja. – Pomenska drugačnost sestavnih glagolov glede na glagole iz njihove skladenjske podstave pa tudi glede na njim ustrezne nesestavne glagole se potrjuje (med drugim) s spremenjenimi vezljivostnimi lastnostmi. Podana je tipologija vezljivostnih razlik znotraj vseh treh skupin glagolov, izhajajoč iz sestavnega glagola.

---

[48] Mateja Pezdirc Bartol, Recepcija treh kratkih zgodb med bralci različnih ravni šolanja, *SR* 50/1 (2002), 84.

[49] Julija A. Sozina, Avtor in glavna literarna oseba v Slovenskem romanu sedemdesetih in osemdesetih let 20. stoletja, *SR* 50/2 (2002), 199.

[50] Stanislava Sirk, Referenca besede buča v Dalmatinovi Bibliji, *SR* 49/3 (2001), 185.

– Kontrastivnost z nemščino je omejena na normativni, predvsem besedotvornozgodovinski vidik.[51]

3.4 Sklep

Statistična analiza SR od 1991 do 2002 je pokazala predvsem dve novosti: da se v zadnjih letih spreminja koncept revije v smeri tematske obarvanosti posamezne številke in da se kot del sekundarnega besedila začno pojavljati tudi ključne besede.

Analiza izvlečkov je pokazala, da je mogoče izvlečke literarnovednih in jezikoslovnih razprav, objavljenih v SR, razdeliti na tri tipe. Problemsko-predstavitveni izvlečki širše razlagajo naslov razprave in v njih je največ elementov, ki motivirajo bralca za nadaljnje branje razprave. Povzemalni izvlečki se osredotočajo predvsem na temo ali širše področje problematike, obravnavane v razpravi. Mešani izvlečki pa vsebujejo elemente informativnih in tematskih izvlečkov. Analiza 250 izvlečkov, objavljenih v SR od 1991 do 2002, je pokazala, da do leta 1996 prevladujejo povzemalni izvlečki, od leta 1999 naprej pa problemsko-predstavitveni. Uvodna prvina in navezovalna sredstva problemsko-predstavitvenih izvlečkov se najpogosteje navezujejo na razpravo samo.

VIR

Slavistična revija 39–50 (1991–2002).

LITERATURA

Marie ČECHOVÁ, Jan CHLOUPEK, Marie KRČMOVÁ, Eva MINÁMROVÁ, 1997: *Stylistika současné češtiny.* Praga: ISV.

Enciklopedický slovník češtiny (ESČ), 2002. Praga: Nakladatelství Lidové noviny.

Nataša JAKOP, 2001: Vsebinska delitev opomb. *Nastajanje strokovnih in znanstvenih besedil: med pisanjem in družbenim kontekstom*. Ljubljana: Študentska založba, 2001. 36–52.

Jože TOPORIČIČ, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

France VERBINC, 1994: *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.

Tina VEROVNIK, Nataša LOGAR, 2001: Zgradba zaključnega strokovnega in znanstvenega dela. *Nastajanje strokovnih in znanstvenih besedil: med pisanjem in družbenim kontekstom*. Ljubljana: Študentska založba.

[51] Ada Vidovič Muha, Glagolske sestavljenke – njihova skladenjska podstava in vezljivostne lastnosti: z normativnim slovensko-nemškim vidikom, *SR* 41/1 (1993), 161–192.

Summary

Slavistična revija (SR) is a journal devoted to linguistics and literary studies in the area of Slavic studies. Taking into consideration the concept of the journal, it would be reasonable to expect an equal share of linguistic and literary articles in each issue. However, that is not the case. It seems that in the last three years the concept of SR has been moving towards the thematic arrangement of individual issues. An issue with predominantly linguistic articles, i.e., most often about Slovene literary language and its history, is followed by an issue with mostly literary studies, most often devoted to various periods in Slovene literature, typology, or literary theory.

The analysis of SR from 1991 to 2002 showed that:

- the authors of the articles are mostly Slovenes working at various Slovene institutions, among which Filozofska fakulteta is most noticeable. The majority of articles are in Slovene; articles in other languages are rare.
- The accompanying or secondary part of the articles consists of the abstract, summary, list of references, and, since 2001, key words. The majority of articles include all these things. The differences between linguistic and literary articles are particularly noticeable in the footnotes. Articles without footnotes are rare, but to a large extent this depends on the author's style. In linguistic texts the footnotes are mostly clarifying, while in literary studies footnotes are mainly used for quoting or directing the reader.
- The list of references must be at the end of the article if the sources to which the author refers appear in parentheses in the main text. Another option is listing the sources in the footnotes at the bottom of the page. The terminology for the list of references varies, as one can find a variety of terms that are in most cases justified and appropriate. Nevertheless, a more uniform terminology for these lists would provide greater clarity.
- If the article is in Slovene, the summary is in a foreign language, i.e., in the first half of the 1990s most commonly in German, while towards the end of the 1990s English became predominant. Only occasionally summaries are in other foreign languages, depending on the author's origin or the topic treated in the article.

In the »Instructions to the authors« only the length of the abstracts is mentioned, i.e., they should not exceed eight lines. The abstract preceding the article should motivate the reader for further reading and provide basic information about the article. The analysis of 250 abstracts showed that they differ. Depending on the role they have in the article and the means of expression they use, there are three types of abstracts: the problem-introducing (with three sub-types), the summarizing, and the combined abstracts.

The problem-introducing abstracts clarify in broader terms and interpret the title, provide more information about the topic, purpose, and method of the study, often they also include findings, results, and conclusions. Depending on the opening elements and chosen means of reference the problem-introducing abstracts fall into three sub-types. The most common subtype is the one with »the article« as the introductory element.

The summarizing abstracts didactically introduce the reader to the broader research area, problems, and topics discussed in the article. They do not include typical elements of the abstract (purpose, peculiarities, point of departure of the article, etc.), and they are unpredictable with respect to the use of means of expression.

The combined type is the least common. It combines the elements of the problem-introducing and summarizing abstracts. Most often it introduces the broader field of research and it provides some information about the article. Various means of expression are used in this type.

The analysis showed that summarizing abstracts were predominant until 1996, whereas since 1999 problem-introducing abstracts have been most common.

One can conclude that, besides the body text devoted to linguistics or literary studies, the

elements of the secondary scholarly text are an integral part of every article. Besides the article section, every issue of SR contains a section of reviews, reports, notes, and materials. These contributions are typically shorter than the articles and they do not include the elements of secondary scholarly text. Dividing these contributions by sections and placement into this section of the journal in general is problematic, as they contain features that could qualify them as articles.